

Sygn. akt I PK 130/11

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa M. M.

przeciwko M. Spółce Gazownictwa Sp. z o. o. o odszkodowanie i zadośćuczynienie w związku z mobbingiem,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 lutego 2012 r.,

skarg kasacyjnych powoda i strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 maja 2011 r.,

- I. odmawia przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania,**
- II. znosi między stronami koszty postępowania wywołane wniesieniem skarg kasacyjnych.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 18 maja 2011 r. Sąd Okręgowy zmienił wyrok z dnia 23 lutego 2011 r. Sądu Rejonowego w ten sposób, że w miejsce zasądzonej na rzecz M. M. od M. Spółki Gazownictwa Spółki z o.o. w punkcie Ib. kwoty zasądził kwotę 6.091,18 zł z ustawowymi odsetkami (I); w punkcie Ic. obniżył zasądzoną w nim kwotę do kwoty 432 zł (II); w punkcie III obniżył zasądzoną w nim kwotę do kwoty 2.210,07 zł (III); a w pozostałej części oddalił apelacje obu stron (IV).

Skargi kasacyjne od powyższego wyroku wniosły obie strony.

Powód zarzucił naruszenie prawa materialnego, a to: 1) art. 94³ § 4 k.p. w związku z art. 361 § 2 w związku z art. 444 § 2 w związku z art. 447 k.c. w związku z art. 300 k.p. objawiające się wadliwą wykładnią art. 94³ § 4 k.p. polegającą na błędnym przyjęciu, iż odszkodowanie za mobbing przysługuje pracownikowi w zakresie szkody rzeczywistej, podczas gdy z literalnego brzmienia art. 94³ § 4 k.p. nie wynika jakiegokolwiek ograniczenie zasady pełnej restytucji za doznaną szkodę oraz poprzez niezastosowanie art. 361 § 2 w związku z art. 444 § 2 w związku z art. 447 k.c. w związku z art. 300 k.p., zgodnie z którymi odszkodowanie za mobbing powinno stanowić rekompensatę nie tylko szkody rzeczywistej, ale również utraconych korzyści; 2) art. 390 § 2 k.c. w związku z art. 94³ § 4 k.p. w związku z art. 361 § 2 k.c. w związku z art. 444 § 2 w związku z art. 447 k.c. w związku z art. 300 k.p. objawiające się niewłaściwym zastosowaniem art. 390 § 2 k.c. poprzez zastosowanie go w niniejszej sprawie pomimo braku do tego przesłanek, co wynikało z błędnego przyjęcia, iż część szkody której kompensaty domaga się powód stanowi wynagrodzenie należne mu z tytułu innej niż umowa o pracę umowy, która nie była zawarta pomiędzy stronami i brak przeciwnego ustalenia w tym zakresie, co w konsekwencji skutkowało brakiem zastosowania i wykładni przepisów regulujących odpowiedzialność i wysokość odszkodowania za mobbing w części, w której powód domagał się odszkodowania z tytułu powierzenia mu od 19 maja 2009 r. obowiązków inspektora nadzoru, tj. obowiązków z wyżej opłacanej grupy zaszeregowania, bez jednoczesnego wzrostu wynagrodzenia; 3) art. 94³ § 4 w związku z art. 92 § 1 pkt 1 w związku z art. 92 § 4 k.p. w związku z art. 6 ust. 1 w związku z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z art. 361 § 2 w związku z art. 444 § 2 w związku z art. 447 k.c. w związku z art. 300 k.p. objawiające się niewłaściwym ich zastosowaniem poprzez zasądzenie tytułem odszkodowania różnicy w wynagrodzeniu, a otrzymywanymi świadczeniami zdrowotnymi wyłącznie za okres od rozwiązania stosunku pracy do lutego 2011 r., kiedy powód w związku z mobbingiem, którego był ofiarą, pozostawał na zwolnieniu lekarskim już na sześć miesięcy przed ostatecznym rozwiązaniem stosunku pracy, co oznacza, iż również w tym okresie otrzymywał niepełne wynagrodzenie; 4) art. 18^{3a} § 1 k.p., poprzez jego błędną wykładnię i

przyjęcie, że w przepisie tym zawiera się zamknięty katalog potencjalnych przyczyn dyskryminacji w zatrudnieniu - prawnie zabronionych kryteriów różnicowania pracowników - podczas gdy już z literalnego brzmienia tego przepisu, między innymi poprzez użycie zwrotu „w szczególności” oraz celu, któremu ma służyć instytucja wyrażona w tym przepisie, wynika otwarty charakter rzeczoności katalogu, czego - wbrew twierdzeniu Sądu drugiej instancji - nie wyklucza użycie przez ustawodawcę w dalszej części rozdziału IIa Kodeksu pracy sformułowania „jednej lub kilku przyczyn określonych w art. 18^{3a} § 1 k.p.”; 5) art. 18^{3b} § 1 *in fine* k.p., poprzez przyjęcie, że pracownik, który we własnej ocenie był dyskryminowany, powinien wykazać przyczynę dyskryminacji oraz okoliczności dowodzące nierówne traktowanie z tej przyczyny, podczas gdy zgodnie z dyspozycją wskazanego przepisu powód - pracownik jest zobligowany nie do dowodzenia nierównego traktowania, lecz jedynie do uprawdopodobnienia tej okoliczności i to na pozwanym - pracodawcy spoczywa ciężar dowodu i wykazanie, że działał w ramach obiektywnych kryteriów.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa w całości.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniony został po pierwsze - oczywistym naruszeniem prawa, ponieważ zaskarżone orzeczenie oparte jest na błędnej wykładni i niezastosowaniu przepisów prawa materialnego, co skutkowało uznaniem, iż powodowi nie przysługuje odszkodowanie za korzyści utracone w wyniku mobbingu oraz z powodu nierównego traktowania w zatrudnieniu i po drugie – koniecznością rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych mających znaczenie dla rozwoju prawa i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a sprowadzających się do odpowiedzi na następujące pytania: 1) czy w świetle przepisów prawa pracy, w szczególności dyspozycji art. 94³ § 4 k.p. odszkodowanie za szkodę powstałą w wyniku mobbingu stanowi jedynie restytucję szkody rzeczywistej, czy też obejmuje obok *damnum emergens*, również utracone korzyści, której ofiara mobbingu mogła osiągnąć gdyby nie zachowanie mobbera; 2) czy w ramach rozpoznania sprawy dotyczącej skutków mobbingu sąd odwoławczy ma prawo odstąpić od analizy spełnienia przesłanek

odpowiedzialności odszkodowawczej mobbera, wskazując na możliwość dochodzenia tych samych roszczeń w ramach innego stosunku prawnego, dodatkowo na istnienie którego nie wskazano w ustaleniach faktycznych dotyczących sprawy; 3) czy art. 18^{3a} § 1 k.p. mówiący o nakazie równego traktowania w zatrudnieniu wymienia zamknięty katalog przyczyn dyskryminacji, czy też użyty w nim zwrot „w szczególności” stanowi podstawę do przeciwdziałania dyskryminacji również ze względu na inne kryteria; 4) czy nierówne traktowanie w zatrudnieniu z przyczyny niewymienionej *explicite* w dyspozycji art. 18^{3a} § 1 k.p., w szczególności przyjmujące formę dyskryminacji w zakresie wynagrodzenia za pracę, stanowi kryterium nierównego traktowania w zatrudnieniu; 5) czy art. 18^{3b} § 1 k.p. nakłada na pracownika inicjatywę w zakresie udowodnienia faktów, z których można domniemywać istnienie dyskryminacji, czy też ustanawia przeniesienie ciężaru dowodu na pozwanego pracodawcę, w stosunku do którego zarzut nierównego traktowania wystarczy, ażeby wszcząć postępowanie w sprawie o odszkodowanie za nierówne traktowanie w zatrudnieniu.

Strona pozwana zaskarżyła wyrok Sądu drugiej instancji w odniesieniu do pkt I-V w całości oraz w odniesieniu do pkt IV w części dotyczącej oddalenia jej apelacji, zarzucając naruszenie prawa procesowego i materialnego, a mianowicie: 1) art. 382, art. 217 § 1 i 2, art. 227 i art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. oraz w związku z art. 300 k.p. wynikające z braku wszechstronnej oceny materiału dowodowego zebranego przez Sąd pierwszej instancji; 2) art. 94³ § 2 k.p., poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że działanie przez pracodawcę w granicach przysługujących mu uprawnień stanowi działanie bezprawne, zwracanie się przez przełożonego do pracownika po imieniu stanowi działanie bezprawne, o istnieniu mobbingu decydują subiektywne odczucia pracownika; 3) art. 94³ § 3 k.p., przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powód doznał rozstroju zdrowia na skutek stosowanego wobec niego mobbingu; 4) art. 94³ § 4 k.p., przez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że łącząca strony umowa o pracę została rozwiązana przez powoda na skutek stosowanego wobec niego mobbingu; 5) art. 430 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz art. 361 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że strona pozwana ponosi odpowiedzialność z tytułu winy w nadzorze za szkodę polegającą na

zmniejszeniu wysokości świadczeń za czas choroby będącej skutkiem mobbingu a wynagrodzeniem, jakie powód otrzymywałby, gdyby nie był niezdolny do pracy; 6) art. 6 k.c., poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że inicjatywa dowodowa spoczywa nie tylko na stronach, ale nie jest wyłączone działanie sądu w tym zakresie, co doprowadziło do badania wysokości rzekomej szkody majątkowej poniesionej przez powoda pomimo, że był on reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika; 7) art. 481 § 1 k.c., poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że strona pozwana pozostaje w opóźnieniu w spełnieniu na rzecz powoda zadośćuczynienia i odszkodowania z tytułu mobbingu, co doprowadziło do zasądzenia odsetek ustawowych.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w pierwszej kolejności został uzasadniony jej oczywistą zasadnością z uwagi na: 1) „oczywistą obrazę przepisów prawa procesowego”, tj. art. 227, art. 217 § 1 i 2 oraz art. 233 § 1 k.p.c., co „doprowadziło do całkowitego i nieuzasadnionego pominięcia zeznań niekorzystnych dla powoda, co w konsekwencji nie pozwoliło na dokonanie wszechstronnej analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, tylko ocenę wybiórczą, jednostronną i sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania i zasadami doświadczenia życiowego i doprowadziło do stwierdzenia stosowania mobbingu wobec powoda”; 2) „szereg naruszeń prawa materialnego”, tj. art. 94³ § 2-4, art. 430 oraz art. 361 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz art. 481 § 1 k.c. w wyniku oczywiście błędnego przyjęcia, że wobec powoda stosowano mobbing oraz art. 6 k.c. poprzez naruszenie zasady równego traktowania stron w procesie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Poprzestanie w tym zakresie na sformułowaniu podstaw kasacyjnych i ich uzasadnieniu jest niewystarczające, bo chociaż przy konstruowaniu obu wymaganych elementów skargi argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy bada je na różnych etapach postępowania kasacyjnego.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004, nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Inaczej rzecz ujmując, istotne zagadnienie prawne występuje wtedy, gdy wskazywana kwestia prawna ma niemałe znaczenie dla systemu i rozwoju prawa. Chodzi więc nie tylko o określoną staranność i wysiłek w jego zredagowaniu, ale przede wszystkim o jurydyczne przedstawienie analizy stanu prawnego, orzecznictwa i wynikającego z tego problemu prawnego o takiej

wadze, który może być uznany za istotne zagadnienie prawne Tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 listopada 2007 r., II PK 159/07, LEX nr 863976). W myśl utrwalonego orzecznictwa, nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Odwołując się do przesłanki konieczności rozstrzygnięcia zagadnień prawnych powód ogranicza się do sformułowania pytań, bez podjęcia próby przeprowadzenia jakiegokolwiek wyводу jurydycznego dla wykazania, że zagadnienia te rzeczywiście istnieją, nie znalazły rozwiązania w dotychczasowej judykaturze Sądu Najwyższego i są na tyle istotne, że wymagają jego zaangażowania. Z tego względu wątpliwości skarżącego w ogóle nie poddają się ocenie na etapie przedsądu.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest

wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia konkretnych i powołanych w podstawach kasacyjnych przepisów prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie niniejszej skargi do rozpoznania powód w ogóle nie ustosunkowuje się do tak rozumianej przesłanki oczywistej zasadności skargi ani nie wykazuje jej istnienia, ograniczając się do stwierdzenia, że zaskarżone orzeczenie „oczywiście narusza prawo” wskutek błędnej wykładni i niezastosowania przepisów prawa materialnego, co jest niewystarczające dla dokonania oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W ramach przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej strona pozwana powołała w pierwszym rzędzie przepisy postępowania, a mianowicie art. 217 § 1 i 2, art. 227 i art. 233 § 1 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że art. 227 k.p.c. określa jedynie jakie fakty są przedmiotem dowodu (istotne) i uprawnia sąd do selekcji zgłoszonych dowodów jako skutku przeprowadzonej oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć. W rezultacie twierdzenie, że art. 227 k.p.c. został naruszony przez sąd rozpoznający sprawę ma rację bytu tylko w sytuacji, gdy wykazane zostanie, że sąd przeprowadził dowód na okoliczności niemające istotnego znaczenia w sprawie i ta wadliwość postępowania dowodowego mogła mieć wpływ na wynik sprawy, bądź gdy sąd odmówił przeprowadzenia dowodu na fakty mające istotne znaczenie w sprawie, wadliwie oceniając, iż nie mają one takiego charakteru (por. np. wyrok z dnia 10 marca 2011 r., II UK 306/10, LEX nr 885008 i orzeczenia w nim powołane). Z kolei art. 217 § 1 k.p.c. określa jedynie uprawnienia procesowe stron, a nie jest źródłem kreacji obowiązku sądu, zaniechanie spełnienia którego powodowałoby naruszenie przez sąd tego przepisu, zaś naruszeniem art. 217 § 2 k.p.c. może być jedynie nieprzeprowadzenie zawnioskowanego przez stronę dowodu na okoliczności mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy i jeszcze niewyjaśnione (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2000 r., I CKN 1443/99, LEX nr 529718 i orzeczenia w nim przywołane). Nie wiadomo więc, na czym miałyby polegać naruszenie wymienionych przepisów przez Sąd drugiej instancji, skoro skarżący nawet nie

twierdzi, że zgłaszał w postępowaniu odwoławczym jakiegokolwiek wnioski dowodowe. Przepis art. 233 § 1 k.p.c., jako bezpośrednio odnoszący się do sfery ustalenia faktów i oceny dowodów, nie może stanowić podstawy skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c., por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2011 r., III PK 72/10, LEX nr 901629 i orzeczenia w nim powołane). Natomiast w płaszczyźnie wskazanych przez skarżącego przepisów nie mieści się pominięcie przez sąd odwoławczy części materiału dowodowego sprawy. Reasumując, twierdzenie skarżącego o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej z uwagi na „ciężar naruszeń prawa procesowego” musi być uznane za pozbawione racji.

To samo odnosi się do wskazanych przez skarżącego naruszeń prawa materialnego. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że o naruszeniu art. 6 k.c. można mówić wtedy, gdy sąd orzekający przypisał obowiązek dowodowy innej stronie, nie tej, która z określonego faktu wywodzi skutki prawne (por. wyrok z dnia 6 października 2010 r., II CNP 44/10, LEX nr 970065); art. 6 k.c. statuuje zasadę rozkładu ciężaru dowodu, co powoduje, że poza jego dyspozycją pozostaje między innymi kwestia, czy strona wywiązała się z obowiązku udowodnienia faktów, z których wywodzi określone skutki prawne, gdyż ta stanowi domenę przepisów postępowania cywilnego, a nie prawa materialnego (tak w wyroku z dnia 5 listopada 2011 r., I CSK 23/10, LEX nr 786548); w kontradiktoryjnym modelu postępowania sądowego o rodzaju i zakresie roszczenia decyduje powód, a ciężar udowodnienia twierdzeń spoczywa na tej stronie, która je zgłasza (art. 6 k.c. w związku z art. 232 zdanie pierwsze k.p.c.); sąd z urzędu może dopuścić dowód na podstawie art. 232 zdanie drugie k.p.c. (por. wyrok z dnia 24 listopada 2010 r., II CSK 297/10, LEX nr 970074); wyjątkowo sąd może dopuścić dowód z urzędu niewskazany przez stronę (art. 232 zdanie drugie k.p.c., tak w postanowieniu z dnia 12 maja 2011 r., III CSK 238/10, LEX nr 964473). Niewątpliwie więc kwestia przeprowadzenia przez sąd dowodu z urzędu nie należy do sfery art. 6 k.c., ale art. 232 zdanie drugie k.p.c., którego naruszenia skarżący nie zarzuca. Skarżący nie wykazał również, że doszło do obrazy pozostałych powołanych przez niego przepisów prawa materialnego wskutek oczywiście błędnego przyjęcia, że wobec powoda stosowano mobbing w rozumieniu art. 94³ § 2 k.p. W tym zakresie Sąd drugiej instancji - wbrew twierdzeniom skarżącego - nie oparł się bowiem na

subiektywnym odczuciu powoda, ale na ocenie materiału dowodowego, w tym przede wszystkim zeznań świadków i opinii biegłych, prowadzącej do uznania, że zachowania przełożonego niestosowane do innych pracowników i polegające na przywoływaniu powoda krzykiem po imieniu, jego „egzaminowaniu” z wiedzy zawodowej, szydzeniu z zarobków, twierdzeniu o nieprzydatności do poważniejszej pracy, po pierwsze - przekroczyły granice przysługujących pracodawcy uprawnień w zakresie wydawania pracownikowi poleceń, sprawdzania jego wiedzy i przydatności w pracy oraz panującego w miejscu zatrudnienia zwyczaju zwracania się do współpracowników po imieniu, a po drugie - były długotrwałe oraz miały na celu i spowodowały poniżenie powoda, jego ośmieszenie oraz obniżenie u niego oceny przydatności zawodowej.

Wywody obu skarżących wskazują, że chodzi im w istocie o zajęcie przez Sąd Najwyższy stanowiska co do zarzutów przedstawionych zaskarżonemu wyrokowi w ramach podstaw kasacyjnych. Taka okoliczność nie stanowi jednak ustawowej przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.